

Deel III. De exegese van het Bijbelboek Spreuken.

Hoofdstuk 20b. De exegese van Spreuken 1:8-19.

Vermijd slechte vrienden.

VERS 17 verplaatst ons naar een tweede argument dat Salomo gebruikt om zijn zoon duidelijk te maken dat het van groot belang is de bende gangsters te vermijden en zich er niet mee in te laten, getuige het herhaalde ם van vers 16. Hij gebruikt daarvoor als stijfbeeld het beeld van de vogelwereld. Vogels die onvoorzichtig zijn vallen ten prooi aan de slimme vogelvangster. Maar vogels die scherp zien ontsnappen aan het net en de dood.

Spreuken 1:17. Zekerlijk, het net wordt tevergeefs gespreid voor de ogen van allerlei gevogelte;

CITATEN VANUIT DEZE STUDIE. In deze studie heb ik dit vers verschillende malen aangehaald. Zo nodig kom ik er later op terug.

Ik verwijs ten eerste naar verschillende stijfbeeldfiguren die ik in mijn studie noemde. De stijfbeeldfiguur van de vogelwereld als beeldspraak (pag. 57) heb ik al genoemd. Ik denk ook aan die van chiasme (pag. 58); aan die van gebed zoals die ook voorkomt in de Dodezeerollen van Qumran (4QProv^a) op dit punt (pag. 60 en 85); en aan die van metafoor waarbij God wordt genoemd als de persoonlijke Toevlucht voor de wijze die naar Zijn stem luistert (pag. 61).

In de tweede plaats gebruikt Salomo de spreuk van onze tekst als slotargument om jonge mensen in het algemeen en zijn zoon in het bijzonder weg te houden van de verlokkingen van geweldadige mensen (pag. 79).

In de derde plaats wordt onze tekst ook geciteerd in de exegese van Spreuken 1:11 (pag. 288) bij "Woordstudies vanuit het Hebreeuws" ten aanzien van het woord ם.

In de vierde plaats wordt Spreuken 1:17 aangehaald in de exegese van Spreuken 1:13 (pag. 310) bij "Uitleg en Toepassing" in verband met de uiterste consequentie van deelname aan de gangsters, namelijk het plegen van zelfmoord. Dit wordt herhaald op pag. 322 in de exegese van Spreuken 1:15.

VERWIJSTEKSTEN BIJ DE KANTTEKENINGEN. Uit het geheel van de Kanttekeningen bij de Statenvertaling verwijzen twee Bijbelplaatsen naar Spreuken 1:17. Dat zijn Spreuken 7:23 en Prediker 10:20.

Spreuken 7:23. 'Totdat hem de pijl zijn lever doorsneed; gelijk een vogel zich haast naar den strik, en niet weet, dat dezelve tegen zijn leven is.'

Prediker 10:20. 'Vloek den koning niet, zelfs in uw gedachten, en vloek den rijke niet in het binnenste uwer slaapkamer; want het gevogelte des hemels zou de stem wegvoeren, en het gevleugelde zou het woord te kennen geven.'

Mijn eerste opmerking bij deze verwijsteksten geldt Spreuken 7. Daar zien we een lichtzinnige en slechte vrouw, een hoer die een onervaren jongeling in haar netten verstrikt. Hij gaat haar achterna maar zijn bezoek aan haar wordt zijn dood. Hij pleegt dus zelfmoord. Spreuken vergelijkt hem met een os, ter slachting geleid, met een dwaas die zijn boeien niet voelt, en zoals in vers 23 met een vogel die zich haast naar een strik maar niet begrijpt dat zijn leven ermee gemoeid is.

Mijn tweede opmerking geldt Prediker 10. Daar zien we de praktijk van een dwaas. Hij vloekt de koning al is het alleen maar in zijn gedachten. En hij vloekt de rijke al is het binnen in zijn slaapkamer. Met andere woorden: ook al vloekt deze dwaas niet in het openbaar maar in het verborgene, het gevleugelde maakt zijn dwaasheid openbaar. Hier hebben vogels dus een positieve functie al is dat negatief voor een dwaas die zich alles denkt te kunnen permitteren dat tegen Gods Woord ingaat.

Mijn derde opmerking behelst de uitleg van het woordje 'tevergeefs' in onze tekst. Wat betekent dat? Waarschijnlijk heeft het woord betrekking op het feit dat vogels dom zijn wanneer het net voor hun ogen gespreid wordt. Zie de uitleg hier onder.

VERTALINGEN EN TEKSTGETUIGEN. Omdat men voor de exegese van een tekst veel kan leren van gebruikte vertalingen, hetzij positief hetzij negatief, is het goed diverse vertalingen zo nodig met transcriptie onderling te vergelijken.

Biblia Hebraica	פִּי־חַנָּם מִזְרָה הִרְשֵׁת בְּעֵינַי כָּל־בַּעַל כַּנָּף:
Transcriptie	K'iy ch'inn ^{aa} m m ^{ez} o ^o r ^{aa} h h ^{aa} r ^o sj ^è t b ^{ee} yn ^{ee} y ch ^o l-b ^a ra ^l k ^{aa} n ^{aa} f:
Werkvertaling	Immers tevergeefs wordt het net uitgespreid voor de ogen van allerlei gevleugelte.
Septuaginta	οὐ γὰρ ἀδίκαως ἐκτείνεται δίκτυα πτερωτοῖς
Transcriptie	Ou gar adikoos ekteinetai diktua pterootois
Vertaling	Want niet tevergeefs breidt men netten uit voor die vleugels hebben
Vulgata	frustra autem iacitur rete ante oculos pinnatorum
Vertaling	Tevergeefs toch wordt het jachtnet geworpen voor de ogen van de dieren die vleugels hebben.
Franse vert.	Oui, il est bien inutile de tendre le filet quand toute la gent ailée le voit! -
Vertaling	Ja, hij is erg nutteloos bezig het net uit te breiden terwijl het gevleugelte dat ziet.
Duitse vert.	Denn es ist vergeblich, das Netz auswerfen vor den Augen der Vögel.
Vertaling	Want het is tevergeefs het net uit te werpen voor de ogen van de vogels.
Engelse KJV	Surely in vain the net is spread in the sight of any bird.
Vertaling	Zekerlijk tevergeefs is het net uitgespreid in het zicht van vogels.
American SV	For in vain is the net spread in the sight of any bird:
Vertaling	Want tevergeefs is het net uitgespreid in het zicht van vogels.
Geneva Bible	Certainely as without cause the net is spred before the eyes of all that hath wing:
Vertaling	Zekerlijk tevergeefs is het net uitgespreid voor de ogen van al wat vleugels heeft.
Statenvertaling	Zekerlijk, het net wordt tevergeefs gespreid voor de ogen van allerlei ge- vogelte;
Herziene SV	Voorzeker, het net wordt tevergeefs gespannen voor de ogen van al wat vleugels bezit.
Nieuwe Vert.	Want tevergeefs is het net uitgespannen voor de ogen van al wat vleugels heeft;
Leidse vertaling	Want zoals tevergeefs het net gespreid wordt voor de ogen van allerlei vo- gels,
Nw. Bijbelvert. Het Boek	Het net wordt tevergeefs gespannen als de vogels het bespieden. Als een vogel het vangnet ziet, vliegt hij weg.
Naardense BV	Want zonder reden al wordt een net uitgespannen, - voor de ogen van al wat vleugels bezit
Willibrord vert.	Vergeefs immers wordt het net gespannen, terwijl alle vogels het zien.

Bij deze vertalingen heb ik de volgende opmerkingen:

Ten eerste wat de Hebreeuwse Masoretische tekst in Biblia Hebraica betreft, het tekst-kritisch apparaat stelt voor om bepaalde vormen van Hebreeuwse woorden te verduidelijken maar daar is geen reden voor. Dat doet aan de betekenis niets toe of af. Vier handschriften van de Septuaginta en Vulgata lezen pluralis, meervoud, bij בעל zonder noodzaak; ook heeft Codex Leningradensis geen Dagesj in het voorafgaande woord כל dat verbonden is met בעל, maar ook dat is zonder betekenis. We mogen concluderen dat Biblia Hebraica de Hebreeuwse overgeleverde tekst correct weergeeft.

Ten tweede geeft de Septuaginta met "netten" pluralis weer, terwijl Biblia Hebraica singularis, enkelvoud, heeft. Bovendien heeft deze vertaling een andere opvatting van de tekst dan de gebruikelijke. Zie verder onder het kopje "Uitleg".

De Vulgata, in de derde plaats, geeft de tekst correct weer.

Ten vierde geldt in het algemeen ook dat de Franse, Duitse en de drie Engelse Vertalingen (King James Version, American Standard Version en Geneva Bible) de Hebreeuwse tekst correct

hebben weergegeven. We tekenen daarbij aan dat Geneva Bible het Hebreeuws letterlijker vertaalt dan de genoemde andere Engelse vertalingen.

Ten vijfde geven de zeven door mij geraadpleegde Nederlandse Vertalingen (Statenvertaling, Herziene Statenvertaling, Nieuwe Vertaling, Leidse Vertaling, Nieuwe Bijbelvertaling, Naardense Bijbelvertaling en Willibrordvertaling) het Hebreeuws vrij correct weer. De ene vertaling is hier weliswaar vrijer in dan de andere. Het Boek geeft meer een parafrase dan een vertaling van het oorspronkelijke.

WOORDSTUDIE VAN- In dit onderdeel van mijn studie over dit zeventiende vers bespreken we
UIT HET HEBREEUWS een filologische studie van diverse Hebreeuwse woorden en hun betekenis in verband met het Bijbelboek Spreuken.⁵³

כִּי־חִנָּם

De eerste Consonant is כ, Kaf. Het schriftteken in het midden van deze Consonant is Dagesj Lene om een harde uitspraak aan te geven. Het vocaalteken onder deze Consonant is Chireq, een i-klank. Het accentteken tussen deze en de volgende Consonant is Silluq en geeft een klemtoon aan. De tweede Consonant is י, Yod. Daarna volgt het schriftteken Maqqef, het horizontale streepje tussen twee woorden dat het ene woord met het andere woord verbindt en één woord vormt. De derde Consonant is ח, Chet. Het vocaalteken onder deze Consonant is Chireq, een i-klank. Het accentteken voor deze derde Consonant is Dhi als teken van onderscheid. De vierde Consonant is נ, Nun. Het schriftteken in het midden van deze Consonant is Dagesj Forte als verdubbelingspunt. Het vocaalteken onder deze Consonant is Qameets, een aa-klank. De vijfde Consonant is מ, Slot-Mem. De transcriptie is k'y'ch'inn^{am}. De betekenis is in dit verband: "immers tevergeefs".

Dit woord bestaat uit twee onderdelen: het woordje כִּי en het woordje חִנָּם. Het eerste woordje כִּי is een Conjunctie of Voegwoord in het Hebreeuws. Ik verwijs voor de betekenis naar pag. 336-337 van deze studie bij de exegese van Spreuken 1:16. Voor het tweede woordje חִנָּם verwijs ik naar de exegese van Spreuken 1:11 waar we dit woord ook aantreffen. Het is toen vertaald met "zonder oorzaak". Vanwege dit woord is er verband met vers 15-16, zodat we een dubbele reden opmerken waarom Salomo zijn zoon waarschuwt tegen de omgang met de bende gangsters.

Dit woord bestaat uit כ en י. De כ betekent in het Hebreeuws eigenlijk "handpalm". Het is een holle hand, een open hand. Open van ons uit allereerst naar God want van Hem ontvangen we alles. Maar ook open van ons uit naar onze naasten in de breedste zin van het woord. Maar ten diepste is Gods hand open naar ons, omdat Christus Zijn handen liet doorboren aan het kruis voor onze zonde en schuld. We zijn in Zijn beide handpalmen gegraveerd (Jesaja 49:16). Gods handen zijn om Christus' wil de beste handen die er zijn. Daar kunnen we nooit uit vallen. Werkelijk, onze tijden zijn in Gods hand.

De י is de basis van alle Consonanten. Er is geen Hebreeuwse Consonant waarin op de een of andere wijze geen י verwerkt is. Het is de kleinste Consonant van het Hebreeuwse alfabet. God gaat zelfs aan deze kleinste Consonant niet voorbij. Daarom zegt Christus in Zijn Bergrede dat niet één jota, de Griekse tegenhanger van de י, van de wet zal voorbijgaan (Mattheüs 5:18). In het Hebreeuws zweeft de י boven de lijn, als het ware tussen hemel en aarde, zoals de engel in het midden van de hemel met het eeuwige Evangelie (Openbaring 14:6). Daarbij verkondigt ons de י dat er geen plaats is waar God niet is, want Hij vervult de hemel en de aarde (Jesaja 66:1; Jeremia 23:24). En dat geldt ook Christus, volgens Kolossensen 1:17.

Het tweede woordje חִנָּם is een substantivum, zelfstandig naamwoord, singularis. Ik verwijs voor de betekenis naar pag. 288 van deze studie bij de exegese van Spreuken 1:11. Het woord חִנָּם betekent "zonder beschadiging"; "tevergeefs"; "zonder grond, onverdiend". Het komt ook voor

⁵³ Bij onderstaande woordstudie heb ik de studies van Dr. K. D. Goverts over de symboliek van het Hebreeuwse alfabet verwerkt. Een zeer boeiende studie waarin hij in zeven delen de Joodse traditie betreffende dit alfabet heeft weergegeven. Naar aantekeningen via cassette opnames tijdens het Leerhuis te Rotterdam is deze studie in zeven delen in cahiers op schrift gesteld. Zie: De symboliek van het Hebreeuwse alfabet, wonen in het Woord, de taal als schuilplaats, delen I-II, Rotterdam, 2006, delen III-IV, Rotterdam 2007; delen V-VI, Rotterdam, 2008; deel VII, Rotterdam, 2009.

in Spreuken 3:30, 23:29, en 26:2. Maar met de betekenis “tevergeefs” komt het alleen voor in ons vers.

Dit woord bestaat uit מ, נ en ך. De מ betekent ten diepste “omheining”, een afgesloten geheel. Zo is de HEERE om Christus’ wil een omheining rondom Zijn volk. Hij bewaart hen voor alle kwaad; ja zelfs hun uitgang en hun ingang. Zie Psalm 121 waar zesmaal gesproken wordt over de Bewaarder Israëls en het werk van Zijn bewaren; zelfs tot in eeuwigheid. Ja, Christus belooft dat de poorten der hel Zijn gemeente nooit zullen overweldigen (Mattheüs 16:18). De apostel Johannes ziet in een groots vergezicht door de genade van de verhoogde en verheerlijkte Christus tijdens zijn verbanning door de Romeinse overheid op het eiland Patmos een schare, die niemand tellen kan en hun lange witte klederen gewassen hebben in het bloed van het Lam (Openbaring 7:9-17).

De נ of ן, Slot-Nun, is de veertiende Consonant van het Hebreeuwse alfabet. De getalswaarde in het Hebreeuws is 50. Deze נ vertegenwoordigt de overgang van de Thora naar de Profeten in de Joodse Bijbel, de overgang van Mozes naar Jozua, de zoon van Nun (daar heb je de נ weer!) Tegelijk is de נ ook een aanduiding van Pinksteren, immers de vijftigste dag na Pasen, en tevens van het jubeljaar! De נ is dan ook het beeld van de Heilige Geest, Die ons overtuigt van zonde, gerechtigheid en oordeel maar het ook uit Christus neemt en ons het Evangelie van vrije genade verkondigt. Dat werk van de Heilige Geest zal eerst volbracht zijn wanneer de laatste tot Gods Kerk is toegevoegd (zie Johannes 16 en Openbaring 22).

De ך, in dit woord de ך, is de dertiende Consonant van het Hebreeuwse alfabet. De getalswaarde van de ך is in het Hebreeuws: 40, een zeer symbolisch getal zowel in het Oude als Nieuwe Testament. De betekenis van de ך is die van de tijd en van het water. Door de wateren van de tijd gaat de mens door verleden, heden en toekomst. Maar God, Die de Eeuwige is, brengt een mens van de tijd in de eeuwigheid. Want de tijd neemt een einde, de eeuwigheid niet. Allen die Hem kennen en in Hem geloven, die zich niet laten regeren door de waan van de dag maar door de dingen van God, door de dingen die van eeuwigheidswaarde zijn, brengt Hij om Christus’ wil, Die gisteren en heden Dezelfde is en tot in eeuwigheid (Hebreë 13:8) in een eeuwige storeloze gemeenschap voor Zijn troon en het Lam om Hem zonder zonden en gebrek eeuwig groot te maken (Openbaring 5).

מִזְרָה

De eerste Consonant is מ, Mem. Het schriftteken onder deze Consonant is Sjewa Mobile die als een toonloze e wordt uitgesproken. De tweede Consonant is ז, Zajin. Boven deze Consonant staat het vocaalteken Cholem, een oo-klank. De derde Consonant is ר, Resj. Onder deze Consonant staat het vocaalteken Qameets, een aa-klank. Het verbindend accentteken naast dit vocaalteken is Mu-nah. De vierde Consonant is ה, He. De transcriptie van het geheel is m^{ez}oo^{raa}h. De betekenis is “wordt uitgespreid”.

Het Hebreeuwse woord is een werkwoordsvorm van de stam זרַה en betekent “uitspreiden”. Het is een verbum in de pualvorm, participium (deelwoord) femininum (vrouwelijk) singularis (enkelvoud). Letterlijk staat er dus “uitgespreid wordende” namelijk “het net”. Telkens weer wordt het net uitgespreid, is de bedoeling, maar wanneer dit net telkens wordt uitgespreid terwijl vogels dat zien, vangt men geen enkele vogel. Het woord komt ook voor in Spreuken 15:7 (uitstrooien), 20:8 (verstrooien), en 20:26 (verstrooien).

Dit woord bestaat uit ז, ר en ה. De ז is de zevende Consonant van het Hebreeuwse alfabet en heeft de getalswaarde 7. Het is het wapen in de geestelijke strijd; de Consonant van de bevrijding die de poorten opent van alles wat gesloten is. Het is opgebouwd uit het getal 3 en 4. Drie is het getal van de man en vier van de vrouw. Er zijn 3 aartsvaders: Abraham, Izak en Jakob, en 4 aartsmoeders: Sarah, Rebekkah, Lea en Rachel. Uit hen is alles voortgekomen in hemel en op aarde. In wezen zijn de getallen die genoemd worden in Spreuken 30, drie en vier, een verwijzing naar de betekenis van deze ז. En het is de HEERE alleen Die deze 3 en 4 bijeen voegt. Hij regeert om Christus’ wil door Zijn Geest en Woord hemel en aarde. Hij staat boven alles en iedereen. Daarom loopt alles uit op de dag dat er geen dag meer is en het eeuwigheid is. Want wij verwachten naar Zijn belofte nieuwe hemelen en een nieuwe aarde waarin gerechtigheid woont (2 Petrus 3:13).

De ר is de twintigste Consonant van het Hebreeuwse alfabet, en heeft de getalswaarde van 200. Deze Consonant heeft in de Joodse traditie te maken met de bron of het begin, zoals Genesis 1:1 begint met het begin. Bij deze Consonant erkennen we Wie ons Hoofd is, namelijk de

HEERE Jezus Christus. En in de tweede plaats gaan we daarbij terug naar het begin. We bedenken wie we zijn voor God, een zondaar. En we bedenken Wie God is in Christus Jezus, Zijn Zoon. Niet onze aardse afkomst is het belangrijkste maar onze hemelse afkomst. Want God schiept vanuit een beginsel. En dat beginsel is de Wijsheid. Daarmee zijn we weer bij het Bijbelboek Spreuken. Zie Spreuken 8:22, 26; Romeinen 11:36; Kolossensen 1:15-18.

De ה is de vijfde Consonant van het Hebreeuwse alfabet en heeft als getalswaarde 5. Vanuit 1 Samuël 17:40, Numeri 7:17 en Romeinen 5:1-2 heeft dit getal te maken met genade en verlossing in Christus Jezus. De betekenis van deze Consonant is “venster”. In de Bijbel heeft een venster te maken met het ontsluiten of bevrijden van bepaalde mensen die ingesloten zijn. Hen wordt een venster uit de gevangenis geopend zoals bij Paulus die in een mand vanaf de muur uit de stad Damascus moest vluchten (Handelingen 9:23-25). In het Hebreeuws is de ה dikwijls de uitgang voor vrouwelijke woorden, zoals bijvoorbeeld Sarah en Hannah. Door dit venster komt er doorzicht naar de toekomst. Immers, de HEERE, יהוה, is de God in de hemel en de God op de aarde, zoals aan Christus gegeven is alle macht in hemel en op aarde (Mattheüs 28:18).

הַרְשֵׁת

De eerste Consonant is ה, He. Het vocaalteken onder deze Consonant is Qameets, een aa-klank. De tweede Consonant is ר, Resj. Het vocaalteken onder deze Consonant is Qameets maar omdat dit vocaalteken staat in een gesloten lettergreep zonder klemtoon is dit vocaalteken een Qameets Chatoef en wordt uitgesproken als een korte o-klank. Het onderscheidend accentteken naast dit vocaalteken is Atnaach. De derde Consonant is ש, Sjin. Het vocaalteken onder deze Consonant is Segol, een è-klank. De vierde Consonant is ת, Tau. De transcriptie van het geheel is h^{aa}r^osj^èt. De betekenis is “het net”. Door de ה staat er namelijk een lidwoord voor.

Dit woord komt van het Hebreeuwse werkwoord ירשׁ dat “vangen” betekent. De eerste Consonant is een lidwoord. Het woord is een Substantivum (zelfstandig naamwoord) femininum singularis (רשׁת) en komt verder voor in Spreuken 29:5 (*‘een man, die zijn naaste vleit, spreidt een net uit voor deszelfs gangen’*). Het woord wordt doorgaans in negatieve zin gebruikt. Het is een vangnet voor wild en gevogelte. Het wordt ook gebruikt voor boze mensen die je in hun netten willen verstrikken (zie Psalm 25:15). Bij gladiatorengevechten in de arena’s werden ook vangnetten gebruikt door de zogenaamde retiarius of nettenman (de Vulgata heeft daarom de vertaling “rete”). Zo’n retiarius draagt geen helm, vecht met een net om zijn tegenstander uit zijn evenwicht te brengen, heeft een drietand en een dolk. Het gebruik van dit Hebreeuwse woord in onze tekst wijst derhalve op een levensgevaarlijke situatie.

Dit woord bestaat uit de Consonanten ה, ר, ש en ת. Omdat de eerste twee Consonanten bij het vorige woord behandeld zijn, blijven voor nu de twee laatste Consonanten over, namelijk de ש en ת.

De ש, Sjin, is met de ש, Sin, de 21ste Consonant van het Hebreeuwse alfabet. De getalswaarde is 300. Eigenlijk is deze Consonant een tweeling. Want je hebt de Sin en de Sjin. Beide Consonanten zijn op dezelfde manier geschreven. Ze zijn in het Hebreeuws alleen te onderscheiden door een punt; de zogenaamde diakritische punt. Een Sin heeft de punt links boven de Consonant, ש, de Sjin heeft de punt rechtsboven de Consonant. Waarschijnlijk waren deze twee Consonanten oorspronkelijk één. Toch is het verschil tussen beide Consonanten een zaak van leven en dood. Want in de strijd tussen de mannen van Gilead en de Efraïmieten, die in opstand gekomen waren tegen richter Jeftha, kenden de mensen uit Efraïm niet het verschil tussen Sin en Sjin. De Efraïmieten moesten Sjabboleth (met de Sjin) zeggen maar konden dat niet en zeiden Sibbolet (met de Sin). Daarop werden zij gedood (zie Richteren 12:1-6). Zo is er ook voor de Kerk verschil tussen waar en vals, want het gaat er om of we de Heilige Geest ontvangen hebben in ons hart. Er was voor het oog geen verschil tussen wat Barnabas deed en Ananias en Saffira. Joses of Barnabas legde de opbrengst van zijn verkochte goederen voor de voeten van de apostelen neer opdat zij deze onder de armen zouden verdelen; heel de opbrengst. Ananias en Saffira leken hetzelfde te doen met dit ene verschil. Het was niet de hele opbrengst al zeiden ze van wel. Ze stierven op datzelfde ogenblik omdat satan hun hart had vervuld, omdat ze logen tegen de Heilige Geest en de liefde van Christus niet in hun hart was. Zie Handelingen 4:32-5:11.

De **ת** is de 22ste Consonant van het Hebreeuwse alfabet. De getalswaarde is 400. Het is het getal van de voltooiing. De voltooiing van een handeling en de voltooiing van de toekomst. Alles is klaar, voleindigd en voltooid. Ook in de wereld. Mensen denken dat de wereld doordraait. Er is zelfs een televisieprogramma dat die naam draagt. In wezen is het een leugen. Want de wereld draait niet door maar gaat naar haar voltooiing volgens Gods gemaakt bestek. Het Bijbelboek van de Openbaring aan Johannes is daar onder meer het zuiverste bewijs van. De totale Bijbel kent 66 Bijbelboeken: driemaal 22. Dat is niet toevallig. We mogen de Bijbel zien als het Boek van God de Vader (de eerste 22 Bijbelboeken), het Boek van God de Zoon (de tweede 22 Bijbelboeken) en het Boek van God de Heilige Geest (de derde 22 Bijbelboeken met Openbaring als voltooiing). Alles gaat ondanks allerlei crises vanaf de schepping dwars door de tijd heen naar de toekomst van onze HEERE Jezus Christus Die zegt: *'Ik ben de Alfa en de Omega'* (Nederlands: de A en de Z; Hebreeuws: de א en de ת, terwijl de middelste Consonant de ו is en dan staat er אמת, ons woord Amen!), *'het Begin en het Einde, zegt de HEERE, Die is, en Die was, en Die komen zal, de Almachtige.'* (zie Openbaring 1:8).

בְּעֵינַי

De eerste Consonant is ב, Beth. Het schriftteken in het midden van deze Consonant is Dagesj Lene om een harde uitspraak aan te geven. En het schriftteken onder deze Consonant is Sjewa Mobile, een toonloze e-klank. De tweede Consonant is ע, Aijin. Het vocaalteken onder deze Consonant is Tsere, een ee-klank. De derde Consonant is י, Yod. De vierde Consonant is נ, Nun. Het vocaalteken onder deze Consonant is Tsere, een ee-klank. De vijfde Consonant is י, Yod. De transcriptie is b^ee^eyn^ee^y. De betekenis is "voor de ogen".

Dit woord is een samengesteld woord. De eerste Consonant (ב) is een Praepositie of voorzetsel en heeft de betekenis van "in"; "in de tegenwoordigheid van, voor"; "in het midden"; "binnen"; "op (tijd)"; "waarop". De rest van het woord (עֵינַי) is Substantivum, Dualis, Status Constructus. De stam is עֵי, Aijin, en betekent "oog"; "bron" of "fontein". Het woord komt in deze vorm 13 maal voor in het Bijbelboek Spreuken van de in totaal 47 maal. Het heeft geen zin om deze teksten hier allemaal te vermelden. Met een goede concordantie komt men al een heel eind. Wie al die teksten nagaat, ziet dat dit Bijbelboek benadrukt dat we door de zonde onze ogen verkeerd en door genade goed gebruiken, zoals de HEERE bedoeld heeft in Zijn scheppingsordering.

Dit woord bestaat uit de Consonanten ב, ע, י en נ. Omdat de נ en de י al eerder behandeld zijn, blijven nu de Consonanten ב en ע over.

De ב is de tweede Consonant van het Hebreeuwse alfabet en heeft de getalswaarde 2. Met deze Consonant begint de Thora in het Bijbelboek Genesis. Zo begint dus onze Bijbel. Met de ב. Waarom? Opdat ieder zou weten dat, als God gaat spreken, Hij begint met de zegen, ברכה, beracha. De zegen is de grondtoon van alles wat geschiedt zal. En zoals de א, Alef, staat voor God de Vader, zo staat de ב voor God de Zoon. God scheidt namelijk alles door Zijn Woord, dat is, door Zijn Zoon (Genesis 1:3; Psalm 33:6; Johannes 1:1-4). Daarbij betekent deze Consonant ook "huis". De ב is dus eigenlijk ook een huis om in te wonen. Wie God kent en zichzelf, gaat als een gezegend mens door de tijd die God hem toe meet en zal in het eeuwige huis wonen dat Christus bereid heeft voor allen die Hem liefhebben. Immers, Hij is er na Zijn lijden en sterven en na Zijn opstanding heen-gegaan om voor al Zijn beminden en gekenden (die zwervers zijn op aarde!) plaats te bereiden, opdat ook zij zullen zijn waar Hij is (zie Johannes 14:2-3).

De ע is de zestiende Consonant van het Hebreeuwse alfabet en heeft de getalswaarde 70. De ע heeft in wezen twee betekenissen, namelijk "oog" en "bron", zoals we boven zagen. En dat is heel belangrijk, want het gaat om zien en gezien worden. Ogen zijn de spiegel van de ziel. In het geestelijke zie je niet met je ogen maar met je ziel; de verborgen omgang met God die zielen vinden waar Zijn vrees in woont (zie Psalm 25:14). Voor God heeft elk mens een gezicht en is een uniek persoon maar bepaald geen nummer of een exemplaar met een etiket. Wie door de genade van de Heilige Geest mag zien met verlichte ogen des verstands (zie Efeze 1:18) gaat het heiligdom van God binnen, aanschouwt daar de liefelikheden des HEEREN en onderzoekt die in Zijn tempel (Psalm 27:4). Daarbij is het getal 70 het getal van de veelheid en de veelkleurigheid. Daarom schrijft de apostel: *'Want wij zien nu door een spiegel in een duistere rede, maar alsdan zullen wij zien aangezicht tot aangezicht; nu ken ik ten dele, maar alsdan zal ik kennen, gelijk ook ik gekend ben. En nu blijft geloof, hoop en liefde, deze drie; doch de meeste van deze is de liefde.'* (1 Korinthe 13:12-13)

Het gaat aan op de eeuwigheid. Het gaat aan op het zien van God en het Lam. Wanneer we Hem eeuwig zullen zien zonder zonden en zonder gebrek, worden we volkomen verzadigd van Zijn schoonheid, Zijn dierbaarheid en Zijn heerlijkheid.

כָּל-בְּעַל

De eerste Consonant is כ, Kaf. Het vocaalteken onder deze Consonant is Qameets. Maar omdat dit vocaalteken staat in een gesloten lettergreep zonder klemtoon is dit vocaalteken een Qameets Chatoef en wordt uitgesproken als een korte o-klank. De tweede Consonant is ל, Lamed. Daarna volgt het schriftteken Maqqef, het horizontale streepje tussen twee woorden dat het ene woord met het andere woord verbindt en één woord vormt. De derde Consonant is ב. Het schriftteken in het midden van deze Consonant is Dagesj Lene om een harde uitspraak aan te geven. Het vocaalteken onder deze Consonant is Patach, een a-klank. Het verbindend accentteken naast dit vocaalteken is Mercha. De vierde Consonant is ל. Het vocaalteken onder deze Consonant is Patach, een a-klank. De vijfde Consonant is ל, Lamed. De transcriptie van het geheel is ch^ol^ab^aal. De betekenis is letterlijk “iedere bezitter” en in samenhang met het volgende woord “alle gevogelte”.

Dit ene woord is samengesteld uit twee delen maar wordt door Maqqef tot één woord. Het eerste deel, כָּל, is een substantivum masculinum (mannelijk) singularis, status constructus (soort tweede naamval). De betekenis is “het geheel”, “alle”, “elk”; “ieder”; “alle soort van”. Het tweede woord is eveneens substantivum masculinum singularis status constructus. In de status constructus omdat het bij het volgende woord behoort. De betekenis is “eigenaar”; “heer”; “bezitter”; “echtgenoot”; afgod ba'al. Letterlijk staat er, verbonden met het volgende woord: “elke bezitter van een vleugel”. We hoeven dit woord in elk geval niet, zoals sommige handschriften van de Septuaginta en Vulgata, te synchroniseren naar de betekenis en er meervoud van te maken en dus te vertalen met “elke bezitters van een vleugel”.

Het woord komt naast onze tekst in het Bijbelboek Spreuken, ook in verbinding met andere woorden, achttien keer voor. We noemen slechts wat deze vorm betreft Spreuken 22:24 ('zeer grimmig man'); 23:2 ('gulzig mens'); en 24:8 ('meester van schandelijke verdichtsel').

De ל is de twaalfde Consonant van het Hebreeuwse alfabet en heeft de getalswaarde 30. Letterlijk betekent die naam prikstok met een punt eraan om runderen in beweging te brengen zoals bij Paulus gebeurde op de weg naar Damascus in Handelingen 26:14, toen hij door de verhoogde en verheerlijkte HEERE Jezus gearresteerd en tot het apostelschap geroepen werd. De vorm van deze ל lijkt een beetje op een ladder. Vandaar dat mensen de ל vergeleken hebben met de ladder Jacobs in Genesis 28. Er zit dan ook het beeld in van de mens op aarde en van de mens in de hemel. In de stam van deze ל zit het Hebreeuwse woord voor strijd, vaste spijs, hart (zie Spreuken 4:23), leren en Levi dat “omwikkelen” betekent. En let erop dat de HEERE Jezus op aarde Zijn bediening als Middelaar begon op Zijn dertigste levensjaar. Alleen door Christus zullen we alle geestelijke strijd (zie Efeze 6:10-20) op aarde gestreden hebben en wacht ons uit louter genade na volbrachte strijd te mogen aanzitten aan de bruiloft van het Lam, Die ons gekocht heeft met Zijn dierbaar bloed, om de Drieënige God al de eer toe te brengen (Openbaring 19:6-10). Maranatha!

כַּנְף:

De eerste Consonant is כ, Kaf. Het schriftteken in het midden van deze Consonant is Dagesj Lene om een harde uitspraak aan te geven. Het vocaalteken onder deze Consonant is Qameets, een aa-klank. De tweede Consonant is נ, Nun. Het vocaalteken onder deze Consonant is Qameets, een aa-klank. Naast dit vocaalteken staat het accentteken Silluq, altijd in combinatie met het zogenaamde Pausateken, de Sof Passuq (:). De derde Consonant is פ, Slot-Pe. Daarna volgt het Pausateken (:). De transcriptie is k^{aa}n^{aa}f. De betekenis is “vleugel”.

Het woord is substantivum, femininum singularis en betekent “vleugel”, “rand”; “grens”. Naast onze tekst komt dit woord onder andere ook voor in Spreuken 23:5 ('Zult gij uw ogen laten vliegen op hetgeen niets is? Want het zal zich gewisselijk vleugelen maken, gelijk een arend, die naar den hemel vliegt'). Vogels of, zoals hier staat: het gevleugelde, zijn voorbeelden voor mensen. Ze zijn in alles afhankelijk van wat God als Schepper of via Hem de mensen hen geeft. En als een andere

vogel het voedsel voor bijvoorbeeld mussen weg kaapt gaan ze naar een ander plekje waar voor hen voedsel te vinden is. Ik heb het dikwijls gezien in de tuin. Ook zijn ze een voorbeeld voor de argeloze jongeling zoals hier. Ze waarschuwen hem: loop niet met open ogen in de val!

De **מ** is de zeventiende Consonant. De getalswaarde is **80**. Het betekent ten diepste "mond", bijvoorbeeld in de teksten 'want de mond des HEEREN heeft het gesproken' (Jesaja 1:20; 40:5) en 'van mond tot mond sprak de HEERE met Mozes' (Numeri 12:8). Hier is niet alleen sprake van een Thora op schrift maar ook een mondelinge Thora middels het gebed. Daarmee heeft ook het Hebreeuwse werkwoord פָּלַל te maken en dat betekent "bidden". Het getal **80** is het getal van de doorbraak van het hart door de mond des HEEREN, door het werk van God de Heilige Geest. In wezen komt er scheiding door het zwaard des Geestes. Dat is ook het werk der bekering: afscheiden van de zonde en aandoen van de nieuwe mens. Door dit werk van de Geest laten we God toe in ons hart en verharden wij ons niet tegen Hem. Een ander werkwoord dat met een **מ** begint is het werkwoord פָּתַח en betekent "openen". Het is alleen God Die opent. Daarom sprak Christus tot de doofstomme "Effatha" (Markus 7:32-34; vergelijk Jesaja 41:8). De taal, die iemand spreekt, is de sleutel van iemands hart. De taal is ook de sleutel van iemands gevangenis. Satan doet alle mogelijke moeite om de "tale Kanaäns" te doen verdwijnen. Maar de verhoogde en verheerlijkte Christus zegt tot de Kerk van Philadelphia en tot ons in Openbaring 3:7 'Dit zegt de Heilige, de Waarachtige, Die den sleutel Davids heeft; Die opent, en niemand sluit, en Hij sluit, en niemand opent.' Zo is Gods Geest die hemelse Sleutel.

DE SCHAT AAN SCHRIFT- Vanuit het geheel van de Heilige Schrift zijn onderstaande teksten van be-
TUURLIJKE KENNIS. lang welke behoren bij Spreuken 1:17.

Job 35:11. 'Die ons geleerder maakt dan de beesten der aarde, en ons wijzer maakt dan het gevogelte des hemels?'

Spreuken 7:23. 'Totdat hem de pijl zijn lever doorsneed; gelijk een vogel zich haast naar den strik, en niet weet, dat dezelve tegen zijn leven is.'

Jesaja 1:3. 'Een os kent zijn bezitter, en een ezel de krib zijns heren; maar Israël heeft geen kennis, Mijn volk verstaat niet.'

Jeremia 8:7. 'Zelfs een ooievaar aan den hemel weet zijn gezette tijden, en een tortelduif, en kraan, en zwaluw, nemen den tijd hunner aankomst waar; maar Mijn volk weet het recht des HEEREN niet.'

1. Onze eerste opmerking bij deze vier teksten betreft de vermaning van Elihu aan Job in hoofdstuk 35. God maakt een mens geleerder dan de beesten en wijzer dan de vogels. Maar God Zelf gaat ons begrip volkomen te boven. Daarom Job: hand op de mond!
2. Onze tweede opmerking gaat over de spreuk uit Spreuken 7. Het is weer een beeld uit de vogelwereld. Soms zijn vogels erg dom. Het vangnet is tegen zijn leven maar hij beseft dat niet, vooral niet wanneer er vogelvoer op dat uitgespreide vangnet is gestrooid. Zo is het ook met de jonge man die een lichtzinnige vrouw volgt om met haar schandelijkheid te bedrijven. Hij beseft niet of wil niet beseffen dat zo'n handeling niet alleen zonde is tegenover God maar ook tegen zijn leven is gericht.
3. Onze derde opmerking betreft de geciteerde teksten uit Jesaja 1 en Jeremia 8. Ze hebben in wezen dezelfde boodschap. Gebrek aan kennis van God en Goddelijke zaken bij Israël is zonde en schuld bij het volk van God. God eist daarover van hen verantwoording. En dat mag Hij ook eisen krachtens Zijn verbond dat Hij met Zijn volk sloot.
4. Onze vierde opmerking is eigenlijk een woord van toepassing. Verstaan wij als Kerk ook in deze gesecculariseerde tijd wat God tot ons te zeggen heeft vanuit Zijn Woord? Moeten we ons niet schuldig kennen en verootmoedigen voor Zijn aangezicht? We kunnen echt niet zeggen dat we weinig kennis kunnen hebben van Hem en Zijn wegen. We moeten zeggen: wij hebben niet gewild!

UITLEG. Vanuit bovenstaande zijn al belangrijke zaken naar voren gekomen die allen te maken hebben met een gedegen exegese. God is voor ons de beste Leermeester wanneer het er om gaat Zijn Woord te verklaren. Maar onderstaande verklaring wil ons duidelijk maken wat tot nu toe wellicht minder helder is geworden.

1. De betekenis van dit vers is problematisch. Dat komt allereerst door het woord מִזְרָה, m^ez^{oo}r^{aa}h, dat alleen hier voorkomt, en in de tweede plaats door het woord חֲנָם, chⁱⁿⁿaa^m. Want hoe vat men deze woorden op? Een eerste uitleg van het woord מִזְרָה is “uitstrooien”. Dan wordt gedacht aan het strooien van zaad om daarmee vogels te vangen. Een tweede uitleg van dit woord is “uitspreiden”. Gedacht wordt dan aan het uitspreiden van een net. Een derde uitleg van dit woord betreft een enigszins afwijkende vocalisatie van dit woord – zoals men weet is de Consonantentekst, dat wil zeggen zonder vocalisatie, de meest oorspronkelijke – en dan betekent dat woord “het dichtklappen van een klapnet”. De eerste en derde uitleg heeft niet mijn voorkeur. Met de tweede, algemene uitleg is de tekst duidelijk genoeg. De tekstgetuigen behalve Septuaginta bevestigen dat. Het woord חֲנָם kan worden bekeken vanuit de vogelvanger of vanuit de vogels (zoals onder punt 3 onder woorden is gebracht). In verbinding met vers 18 is de bedoeling van vers 17 duidelijk. Zoals vogels met open ogen hun ondergang tegemoet gaan, zo is dat ook met misdadigers het geval. Ondanks alles vliegen ze toch in de valstrik die voor hen gespannen is.

2. De bedoeling van de tekst, die in feite de eerste gelijkenis is in het Bijbelboek Spreuken en ook doorloopt in de volgende twee verzen, grijpt terug op vers 11 van Spreuken 1. Zoals het tevergeefs is vogels te vangen terwijl ze zien dat het net wordt uitgespreid voor hun ogen, zo is het natuurlijk zinloos zondige praktijken zoals moord of diefstal te plegen wanneer de slachtoffers er over ingelicht zijn, terwijl bovenal God ook de diepste roerselen van onze ziel weet en daarover oordeelt. Misdadigers gaan daarom heimelijk te werk om hun doel te bereiken. Maar stompzinnige zondaars rennen naar hun eigen verderf (zie Psalm 9:16). Daarin lijken ze succes te hebben, als je dat zo mag noemen, maar dat succes verwoest hen zelf (1 Timotheüs 6:10). Want ze ontlopen het oordeel en de straf van de justitie niet, en zeker niet Gods eeuwige oordeel en straf. Daarom, mijn zoon, moet jij je niet mengen in hun gezelschap. Dat is levensgevaarlijk. Je zet de zaligheid van je ziel op het spel. Zie Spreuken 8:36; 15:32; 26:27.

3. We kunnen onze tekst bekijken met betrekking tot een vogelvanger. Hij verliest zijn werk wanneer hij het net in het zicht van vogels uitspreidt. Zo zijn misdadigers dwazer dan dwaze vogels die om een enkele graankorrel zich laten vangen in het net. Om luttel voordeel haasten deze misdadigers zich naar hun eigen verderf. We kunnen onze tekst ook bekijken met betrekking tot een domme vogel. Soms zijn ze zo dwaas dat ze ondanks het voor hun ogen uitgespreide net zich toch laten vangen via een enkele graankorrel. Ze zien het klapnet niet meer maar hebben alleen erg in die enkele graankorrel met als gevolg dat het plotseling dichtklapt. Dwazer dan zo’n dwaze vogel is de misdadiger die meent zijn misdaad voor justitie en God te kunnen verbergen ondanks dat hij dagelijks de ondergang ziet van zijn makker in het kwaad en zo in dezelfde ellende vervalt.

4. Wie gevaar ziet zal er alles aan doen om dat te vermijden en zich niet op verkeerde wegen te begeven; vooral niet wanneer men weet dat deze confrontatie voor hen de dood ten gevolge heeft zoals bij een pandemie door het coronavirus. Het zou buitengewoon dwaas zijn wanneer men allerlei maatregelen, die van regeringswege zijn afgekondigd om dit gevaar zo veel mogelijk te ontlopen, in de wind zou slaan. Wat dat betreft kunnen wij, die door God wijzer geschapen zijn dan vogels, veel uit de vogelwereld leren. Bij het zien van gevaar, bijvoorbeeld wanneer een vangnet op de grond uitgespreid is, handelen ze naar hun ingeschapen instinct. De mens is voor hen een teken van groot gevaar. Ze vliegen weg. Want geen vogel is zo dwaas in een valstrik te vallen, die er als een valstrik uitziet. Het is daarom verspilling van tijd om een net uit te spreiden terwijl vogels dat zien. Tenzij het net gecamoufleerd wordt, heb je kans vogels te vangen. Zo camoufleert satan zijn net om de ziel van de mens te vangen met allerlei verleidingen, die er van de buitenkant aantrekkelijk uitzien en inspelen op ons boze hart, maar o wee ... wie zich erdoor laat verstrikken is ten dode opgeschreven; ja zelfs tot de eeuwige dood. Ieder zij gewaarschuwd!

5. Want een mens handelt nog dommer dan een vogel! Soms wordt een profeet, die Gods Woord niet spreekt maar zijn eigen bedenkfel, vergeleken met een vogelvangersstrik (Hosea 9:8). De zonde en vooral het ongeloof in het Woord van God is voor ons het grootste gevaar. Want dat voert ons, tenzij we ons bekeren, naar de eeuwige dood. Maar we zijn opgeblazen al menen we dat we wijs zijn. En in onze vermetele trots en hoogmoed, die niet anders dan tekenen van de

grootste dwaasheid zijn, handelen we niet zoals die vogels die gevaar zien in dat door de mens uitgebrede net, al zien we dat de zonde op de loer ligt. Sommigen schijnen het net niet te zien en leven alsof God niet bestaat. Anderen zien het wel maar denken in hun verwatenheid dat ze dat gevaar het hoofd kunnen bieden. Weer anderen zien het maar willen er brutaal over heen stappen net als klein duimpje in de zeven mijlslaarzen van de reus in het gelijknamige sprookje of vleien zichzelf met de gedachte dat het zo erg niet zal zijn. Vogels mijden het uitgespreide net dat ze zien, maar zondaars haasten zich naar de verleidende strikken die de duivel spant. Salomo komt er in het volgende vers op terug. Onze enige hoop in deze is op God en op Zijn beloften. Psalm 91:3 spreekt duidelijke taal: *'Want Hij zal u redden van den strik des vogelvangens, van de zeer verderfelijke pestilentie.'* We denken ook aan Psalm 124:7: *'Onze ziel is ontkomen, als een vogel uit den strik des vogelvangens; de strik is gebroken, en wij zijn ontkomen.'* Vergelijk ook Spreuken 6:5; Jeremia 5:26.

TOEPASSING. Uit het voorgaande is duidelijk dat wij vanuit dit vers veel kunnen leren over hoe onze handel en wandel dient te zijn in de tijd waarin wij leven. Want laten wij ons leiden door onze begeerte naar al maar meer, beter en mooier of laten we ons leiden door God, Die ons in het tiende gebod voor allerlei overmatige begeerte waarschuwt, zoals ook de Heidelbergse Catechismus in zondag 44 uitlegt? Dat is de levensbelangrijke vraag waarvoor dit Woord uit Spreuken 1:17 ons plaatst voor Gods aangezicht. Wat dat betreft zet God ons met de coronacrisis waarin wij ons bevinden – ik schrijf dat in die tijd – met beide benen op de grond en wij vreezen voor Zijn gerichten, maar bekeren we ons? Luisteren we werkelijk naar Zijn ernstige roepstem? Of lijken wij op die domme vogels uit vers 17?

1. In onze tekst worden vogels als voorbeeld gebruikt. Doorgaans is een vogel het symbool van hulpeloosheid en onzekerheid (Psalm 102:8). Voor het brengen van offers waren nogal wat vogels nodig niet alleen in de woestijn (zie Leviticus 14) maar ook voor de dienst in de tempel (zie Lukas 2:24). Maar voordat vogels geofferd werden, moesten ze natuurlijk eerst gevangen worden. Nu was de vogeljacht zeer bekend in Israëel (zie Psalm 91:3). Voor het vangen van vogels diende een op de grond uitgespreid net waarop voedsel werd gestrooid dat voor vogels verleidelijk was. Dat net kon worden samengetrokken. Ook werd er naar Egyptisch voorbeeld wel een klapnet gebruikt. Daar herinnert onze tekst aan. Vogels zullen zich tevergeefs laten vangen wanneer het net voor hun ogen uitgebreid wordt. Dat geldt tenminste slimme vogels. Domme vogels laten zich gemakkelijk beet nemen. Het voedsel is zo begerlijk dat ze daarop zien en niet op het net. Met deze domme vogels worden degenen vergeleken die zonder oorzaak het leven van een mens willen benemen en jonge mensen ook tot zulke praktijken willen verleiden met het net van bijvoorbeeld snel rijk te worden zonder scrupules.

2. Niet anders doet de satan als de grote tegenstander van God. Daar is hij al mee begonnen in het paradijs. Eva heeft hij verleid met de strik van als God te willen zijn. En hij gaat er vandaag de dag soms grof soms geraffineerd mee door waarbij hij het voornamelijk op jonge mensen heeft voorzien. En let wel! Hij gebruikt veel strikken. Lukt het niet met de ene strik dan gebruikt hij een andere. Daarbij heeft deze sluwe, duivelse vogelvangster een voordeel dat hem goed te pas komt. Want het hart van elk natuurlijk mens staat open voor zijn sluwe tactiek van begeerte naar meer. Iemand heeft een uitdrukking gebruikt die ik nooit ben vergeten, en dat is: aan begeren komt nooit een einde! En dat is juist. Want een mens heeft het ene nog niet in huis of hij wil het andere ook hebben. En het net klapt dicht en hij heeft zich niet bekeerd. Hij heeft er geen erg in dat hij, door zijn begeerten misleid, al verder weg dwaalt van God en Zijn Woord, Die Zijn heilzame geboden gegeven heeft opdat hij een gelukkig leven zou leiden op aarde om straks van heerlijkheid tot heerlijkheid veranderd te worden als van des HEEREN Geest.

3. Laat ik enkele van die verleidelijke begeerten noemen. Begeerten naar rijkdom, bezit, luxe, vakantie, een gemakkelijk leventje, seks, drank, drugs, enzovoorts, enzovoorts. Want wat is rijkdom aantrekkelijk! Aan vrienden geen gebrek. Alles te kust en te keur. Alles is immers toch voor geld te koop? En dan ook: bezit. Een mens kan veel hebben: auto, radio, koelkast, wasmachine, droger, diepvries, stereo-installatie, computer, zeiljacht, buitenhuis, en ga zo maar door. Meer dan mijn burens hebben en liefst ook wat duurder. Want we gunnen een ander het licht in zijn ogen niet. We werken voor allerlei luxeartikelen. Want daar gaat ons hart naar uit. Beter en mooier. En onze vakantiebestemmingen liggen elk jaar verder en worden steeds exotischer. We willen absoluut niet gestoord worden in dat wat we een gemakkelijk leventje noemen in onze steeds individualistischer

wordende samenleving. Daarbij moet ik mijn lusten kunnen uitleven zoals ik het wil. En als ik mijn leven wil vergooien in drank en drugs, wie maakt mij wat? Zo maar enkele voorbeelden van allerlei begeerten die voorspiegelen dat ze ons gelukkig maken, terwijl we aan het echte geluk in de gemeenschap met onze God in Christus Jezus voorbijgaan. De duivelse vogelvanger maakt er handig gebruik van. Want lukt het niet op een wereldse manier dan probeert hij het met de strik van de godsdienst maar dan één zonder God en zonder Christus en zonder de Heilige Geest. Het resultaat is echter hetzelfde: we komen steeds vaster in de strik maar we bekeren ons niet. Christus waarschuwt er tegen in Lukas 21:34-35, 36. Niet anders doet Salomo in Spreuken 30:15-16. En denk ook aan 1 Johannes 2:16-17.

4. We zien het voor onze ogen gebeuren hoe satan te werk gaat met het vangen van domme mensen in zijn duivelse strik maar we trappen er telkens weer opnieuw in. Christus waarschuwt ons in Markus 8:36-38: *‘Want wat zou het den mens baten zo hij de gehele wereld won, en zijner ziele schade leed? Of wat zal een mens geven, tot lossing van zijn ziel? Want zo wie zich Mijns en Mijner woorden zal geschaamd hebben, in dit overspelig en zondig geslacht, diens zal Zich de Zoon des mensen ook schamen, wanneer Hij zal komen in de heerlijkheid Zijns Vaders, met de heilige engelen.’* Wie de wereld wint ten koste van anderen, gaat nietsontziend te keer tegenover anderen en geeft zijn hart volop ruimte tot wreedheid en egoïsme. Wie leeft voor zijn eigen voldoening in plaats van die van zijn naasten, blijft in eeuwigheid onvoldaan. Christus zegt: *‘Want zo wie zijn leven zal willen behouden, die zal hetzelfde verliezen; maar zo wie zijn leven verliezen zal, om Mijnentwil, die zal hetzelfde vinden.’* (Mattheüs 16:25)

5. Maar mogen we dan helemaal niets begeren of verlangen? Ja wel. Kijk maar eens naar een baby. Die baby begeert te eten en te drinken. Het schreeuwt om de moedermelk. Het verlangt naar melk. Is dat zonde? Neen, het is een bewijs dat het kind gezond is. Want waar geen begeerte is, houdt ook gezondheid op. Christus heeft het Zelf geleerd in het Onze Vader: geef ons heden ons dagelijks brood! Denk ook aan het gebed van Agur in Spreuken 30:7-9. We mogen dus alles begeren dat overeenkomt met Gods Woord en gebod; dat alleen. Dat betekent dus dat we niets begeren wat van onze naaste is maar alleen wat God geeft op ons gebed. Abraham was rijk, Job was rijk, maar ze waren rijk in God! En dat is een groot verschil. Wie de HEERE heeft leren vrezen, spreekt en leeft niet als iemand die alleen maar voor zijn genoegens leeft. Al moet ook hij dagelijks strijden tegen alles wat er ook in zijn hart leeft. En toch, bij een kind van God is er iets anders in zijn hart gekomen. De genade Gods. En daardoor heeft hij leren zingen: *‘Eén ding heb ik van de HEERE begeerd, dat zal ik zoeken: dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des HEEREN, om de liefelijkheid des HEEREN te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn tempel.’* (Psalm 27:4) Een mens die de HEERE heeft leren vrezen en genade heeft leren kennen, zijn verlangens zijn doorgaans bescheiden. Zijn wijze van leven is eenvoudig. Hij is tevreden met alles wat de HEERE geeft. Hij heeft zichzelf leren kennen wie hij is voor God. Een zondaar die elk recht op genade verbeurd heeft. Ja zelfs tot elke snee brood en elke slok drinken toe. Het enige dat hij verdient, is de eeuwige dood. Alles wat hij van God krijgt, is genade. Pure genade. Vrije gunst alleen. Geschonken vanwege de verdiensten van Christus.

6. Zo’n mens leidt een stervend leven. En dat is het beste leven dat er hier is. Want dan hebben wij alleen aan de HEERE genoeg. Zeker, we moeten onszelf zo dikwijls beschuldigen dat we vaak van onze plaats zijn. Maar op het gebed brengt God ons op onze plaats. Hij leert ons onszelf kennen. Dan mag het wel eens een wonder zijn dat we een dak boven ons hoofd hebben zeker in deze crisistijd, al is het huis van onze naaste veel en veel mooier. Dan mag het wel eens een wonder zijn dat we niet alleen zijn maar gelukkig getrouwd met de vrouw die we liefhebben, al ziet de vrouw van onze naaste er knapper uit. Zo wordt de rechte dankbaarheid geboren. Dan zijn we inderdaad vrije vogels. De rechte dankbaarheid in de gewone dingen van het dagelijkse leven. Alles wat de HEERE ons nog heeft gelaten, is ons een eeuwig wonder van Gods goedertierenheid. Waarvoor we Hem alleen eren. Iemand die God had tot zijn Deel, was Thomas van Aquino. Een zeer belangrijk theoloog in de Middeleeuwen, al was er op sommige punten in zijn leer veel aan te merken. In de droom kwam de HEERE tot hem. En de HEERE zei: Thomas, je hebt goed van Mij gesproken. Wat begeer je? Thomas antwoordde: HEERE, ik begeer niets dan U.

En de bekende Jodocus van Lodenstein zong:

“Zalig, zalig niets te wezen
In ons eigen oog voor God,

Eigen zin en lust te vrezén,
Steeds te rusten in ons lot,
Need'rig, kinderlijk en stil
Ons te voegen naar Zijn wil."

En ook:

"Wat men hoor' of zie op aard'
Is ons kost'lijk hart niet waard;
Wil men leven, lieven, loven,
't Oog omhoog, het hart naar boven."

7. Het is een grote zonde in onze tijd dat wij mensen juist dat begeren wat God verbiedt en dat we juist dat niet begeren wat God gebiedt. En dan houdt de HEERE wel eens afrekening. Opdat we leren om onze begeerte in overeenstemming te brengen met wat God wil! Al is dat een soms langdurig en pijnlijk proces van bekering. Want het is alleen door genade dat we dit begeren leren. Ik doel op het geestelijk begeren, het verlangen naar God, zie o.a. Psalm 42; 63 en bovenal Jesaja 26:8-9 waar de profeet spreekt: *'Wij hebben ook in den weg Uwer gerichten, U, o HEERE! verwacht; tot Uw Naam en tot Uw gedachtenis is de begeerte onzer ziel. Met mijn ziel heb ik U begeerd in den nacht, ook zal ik met mijn geest, die in het binnenste van mij is, U vroeg zoeken; want wanneer Uw gerichten op de aarde zijn, zo leren de inwoners der wereld gerechtigheid.'*

8. Zo zien we dat begeren op zich geen zonde is maar dat dit door onze zondeval in het paradijs wel zo verworden is. Omdat ik als God wilde zijn. Omdat ik een God wil naar mijn smaak en naar mijn zin. We vergrijpen ons aan het intieme leven van onze naasten of aan het goed van onze naasten. En zo gezien is begeren de moeder van alle leugen. Zie Jakobus 1:14-15. De zonde van begeren begint in ons hart. We kunnen voorbeeldige burgers zijn maar de Rechter van hemel en aarde is er niet tevreden mee. De apostel Paulus meende het oprecht in zijn farizees godsdienst maar toen hij door het ontdekkende licht van de Heilige Geest één ogenblik keek in de kelder van zijn eigen hart, verstond hij Psalm 51: O, Bron van 't hoogste Goed, was, reinig mijn gemoed van al mijn verborgen zonden! Kennen wij daar in de beleving van onze ziel en in de overtuiging van onze schuld door genade ook iets van? Mag het ons gebed zijn: HEERE Jezus, strijk Uw kostbaar bloed, dat bloed der verzoening dat U aan het kruishout gestort heeft, ook aan de bovendorpel en de zijposten van mijn arme ziel! Zie, dan gaat Christus, die aan Gods rechterhand voor ons bidt, alles voor ons betekenen. Alle heerlijkheid. Alle schoonheid. Alle dierbaarheid. En alle volkomenheid. Dan roemen we in de HEERE alleen.